

POSTANOWIENIE

Dnia 15 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **A. K.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 15 czerwca 2023 r.

żądania sędziego o wyłączenie od udziału w sprawie

w związku z kasacją Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od prawomocnego wyroku łącznego Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku

z 3 listopada 2020 r. sygn. akt X K 858/20,

na podstawie art. 42 § 4 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł:

nie uwzględnić żądania sędziego Sądu Najwyższego M. B. wyłączenia jej od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt V KK 168/23.

UZASADNIENIE

Przed Sądem Najwyższym zawisła sprawa z kasacją Prokuratora Generalnego od prawomocnego wyroku łącznego Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z 3 listopada 2020 r. sygn. akt X K 858/20. Kasacja została przed Sądem Najwyższym zarejestrowana pod sygn. akt V KK 168/23 i przydzielona sędziemu Sądowi Najwyższego M. B. W dniu 12 maja 2023 r. sędzia sprawozdawca wystąpiła z żądaniem wyłączenia jej od udziału w powyższej sprawie w trybie art. 41 § 1 k.p.k.

Z treści przedłożonego przez nią oświadczenia wynika, iż kasację w niniejszej sprawie podpisał Zastępca Prokuratora Generalnego R. H., z którym pracowała w

Prokuraturze Okręgowej i Apelacyjnej w [...] oraz w Prokuraturze Krajowej. Ponadto zna go od około 20 lat i utrzymuje kontakty towarzyskie. Okoliczność powyższa w ocenie SSN M. B. może wywołać w odbiorze społecznym i po stronie skazanego uzasadnioną wątpliwość co do jej bezstronności. Jednocześnie autorka oświadczenia zapewniła, iż jest w stanie rozpoznać sprawę w sposób obiektywny i bezstronny mimo podniesionej wyżej okoliczności znajomości z autorem kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Żądanie wyłączenia złożone w trybie art. 42 § 1 k.p.k. należy uznać za niezasadne, co skutkować musiało jego nieuwzględnieniem.

Zgodzić się należy z prezentowanym w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, iż kontakty między sędziami czy też między sędziami a prokuratorami wynikają z istoty sprawowanych urzędów i o ile mają wyłącznie służbowy charakter, nie mogą uzasadniać wystąpienia wątpliwości co do bezstronności całego sądu, godzących w autorytet wymiaru sprawiedliwości. Jeżeli relacje te miały charakter prywatny, wówczas istnieje możliwość skorzystania z instytucji wyłączenia sędziego, określonej w art. 41 § 1 k.p.k. Powoływanie się na okoliczność, że sędzia sądu właściwego i prokurator znani są sędziom tegoż sądu, a niektórzy z nich (a więc nie wszyscy) pozostają z tym sędzią i prokuratorem w relacjach koleżeńskich może co najwyżej skutkować uruchomieniem regulacji z art. 41 § 1 k.p.k. w odniesieniu do tych sędziów, co do których te relacje mają charakter również pozazawodowy (postanowienie SN z 11 stycznia 2023 r. sygn. akt III KO 123/22). W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest też pogląd, że hipotetyczna obawa przed przyszłymi niekorzystnymi społecznymi opiniami, niemająca żadnych realnych podstaw, nie powinna uzasadniać uchylania się przez sąd właściwy od rozpoznania sprawy (zob. np. postanowienie SN z 25 listopada 2009 r., sygn. akt III KO 81/09).

Treść oświadczenia SSN M. B. w kontekście realiów procesowych sprawy nie daje podstaw do uznania, że zachodzi uzasadniona wątpliwość co do jej bezstronności. Trzeba bowiem pamiętać, że fakt kontaktów służbowych, czy nawet prywatnych w środowisku prawniczym jest rzeczą naturalną, typową zresztą dla każdej innej sfery aktywności zawodowej. Nie oznacza to jednak każdorazowego

uruchomienia mechanizmu gwarancyjnego bezstronność sadu, unormowanego w art. 41 i nast. k.p.k. Dla zastosowania instytucji *iudex suspectus* niezbędne jest wykazanie szczególnych okoliczności związanych z kontaktami zawodowymi lub prywatnymi, które będą wskazywały na możliwość istnienia tego typu relacji sędziego ze stroną postępowania, która rzeczywiście może wywoływać wątpliwości co do bezstronności sędziego. W badanym przypadku sam fakt nawet długotrwałych kontaktów sędzi z Zastępcą Prokuratora Generalnego nie wskazuje na takie ryzyko, podobnie jak członkostwo tych osób w tym samym stowarzyszeniu przed kilkunastu laty. Oczywiście kontakty osobiste, w tym zawodowe, mogą uzasadnić wyłączenie sędziego, ale tylko w przypadku, gdy te relacje wykraczają poza zwyczajowe ramy i przybiorą poziom znacznego stopnia zażyłości relacji osobistych, zaburzającej postrzeganie przestrzegania standardów rozpoznania sprawy z punktu widzenia postronnego obserwatora, a jednocześnie sposób rozstrzygnięcia sprawy pozostawać będzie w szczególnym ponadnormatywnym zainteresowaniu autora pisma.

Obawa, iż zapadłe w sprawie rozstrzygnięcie nie będzie wolne od pozaprocesowych wpływów nie może mieć zatem charakteru li tylko abstrakcyjnego i hipotetycznego (por. postanowienie SN z dnia 13 stycznia 2021 r., sygn. akt II KO 82/20; postanowienie SN z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. akt IV KO 106/13). Taki zaś charakter rzeczonej obawie nadaje w realiach tej sprawy fakt utrzymywanie kontaktów towarzyskich przez sędziego z prokuratorem (a są to fakty z zasady nieznane opinii publicznej, co do której trudno zresztą przyjąć, że może być zainteresowana przedmiotową sprawą), w sytuacji, gdy poza podpisaniem skargi nadzwyczajnej nie wykonywał żadnych innych czynności w sprawie i nie zamierza popierać jej osobiście w postępowaniu przed sadem kasacyjnym.

Innymi słowy, samo podpisanie kasacji przez Zastępcę Prokuratora Generalnego w ramach realizacji służbowych obowiązków warunkujących jej formalną skuteczność procesową, pomimo długoletniej znajomości z sędzią – członkiem kolegiального składu rozpoznającego sprawę, a nawet sprawozdawcą, nie stanowi wystarczającego potencjału dla urzeczywistnienia zagrożenia obiektywizmu i bezstronności sędziego, a w dalszej kolejności wywołania w odbiorze zewnętrznym wątpliwość co do istnienia kierunkowego nastawienia

sędziego do sprawy, stron procesowych lub innych uczestników postępowania (por. postanowienie SN z 17 stycznia 2018 r. sygn. akt III KK 244/17). Natomiast postawa SSN M. B. – jej inicjatywa, będąca przedmiotem niniejszych rozważań, przy zaakcentowaniu gotowości do obiektywnego rozpoznania sprawy nie jest bez znaczenia dla uznania, że rozpoznanie sprawy przez Sąd Najwyższy w składzie orzekającym z jej udziałem będzie czyniło zadość standardom prawa do rzetelnego procesu, w tym prawa do bezstronnego sądu. W realiach niniejszej sprawy zatem obawa co do oceny i odbioru społecznego podniesionej przez sędziego sprawozdawcę okoliczności ma w istocie hipotetyczny i subiektywny charakter, albowiem nie jest poparta żadnymi faktami.

W tym stanie rzeczy, w związku z tym, iż w ujęciu subiektywnym sędzia sprawozdawca podkreśliła, iż w sprawie nie występują żadne okoliczności, które podważyłyby jej bezstronność i obiektywizm przy rozpoznaniu niniejszej sprawy, brak jest podstaw do uwzględnienia żądania.

Mając powyższe na względzie, należało postanowić jak na wstępie.